

Izhaja vsaki četrtek
in velja s poštino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" $\frac{1}{4}$ " . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" $\frac{1}{4}$ " . — fl. 70 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigaru Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

Naročnino sprejema vredništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo,
plača za vrstico je 10 k.
in za kolek 30 k.

"Poduk v gospodarstvu bogati deželo."

Štv. 43.

V Mariboru 22. oktobra 1868.

Tečaj II.

Tretji slovenski tabor

je bil 18. t. m. v Šempasu pri Gorici. Sošlo se je 10.000 ljudi in vladal je naj lepši mir.

Navdušenost je bila zvunredna, vse resolucije so se sprejele eno glasno, naj bolj navdušeno vendar resolucija o zedinjenju vseh Slovencev v jedno krovino. K slednjemu se je slava klicala Avstriji in trikrat Njih Veličanstvu cesarju Francu Jožefu I.

Govorili so: Dr. Lavrič, dr. Vošnjak (štajarski deželni poslanec), dr. Tonkli, Klavžar, Dolenc, Nabergoi, Živič in Doliak.

Govor

dr. Vošnjaka v zadnji seji dežel. zbora
v Gradcu.

G. Herman je s svojim govorom že prej nemške poslance tako razdražil, da so zlo nemirni postali, ko se oglesi dr. Vošnjak k besedi. Dr. Vošnjak razvije naj prej zgodovino ideje zedinjenja Slovencev od leta 1848 sem. Pripoveduje od ravnega nadvojvode Janez-a. Ko bi še zdaj živel, bi se lahko prepričal, da je ves slovenski narod za zedinjenje. To ni romantična domišlja, ne umetno zahtevanje, temoč celo naravno. Slovenec je praktičen, toraj spozna, da je sedanja razdelitev na 6 kosov za njega težka veriga in zavor vsakemu napredku. (Nemški poslanci posebno Kaiserfeld in Lninger se zmirom glasno razgovarjajo, zato reče govornik predsedniku.) Ce vi g. predsednik ne morete zdržati mira v zbornici, po tem svobodna beseda nema prostora v tej hiši (ker še je zmirom nemir, reče govornik proti nemškim poslancem). Kaže se, da me nočete pustiti govoriti. Za tako liberalnost se zahvalujem. (Nemci obmolknejo in nekteri pritrdijo govorniku.) Nadaljuje, da štajarski Slovenci še enega učilnega zavoda s slovenskim jezikom niso dobili na deželne stroške. Vinorejska šola, ki sploh nič ni vredna, je nemška. Za ptujsko realno-gimnazijo smo beračili šest let, kedaj dobimo zgornjo realko za slovenski Štajtar, to sam Bog ve in naš vsemogočni deželni odbor. (Občna pohvala pa tudi smeh.) Zakaj nas vežete na sebe, ker sami pravite, do morate doplačati vsako leto na mariborski okrog. Pustite nas bežati z našim primankljejem (deficit). mi si bomo že sami pomagali. Od govor vlade na našo interpelacijo je razžalil ne le nas Slovence, ampak vse Slovane v Avstriji in bo pomagal, da se tem hitrejo prekuocene sedanja vlada, ki svojo moč v tem išče, da zaničuje in nazaj tira slovensko narodnost. (Nemir med Nemci. G. predsednik opominja govornika, da po oprav. redu ne sme odgovoriti na vladin odgovor.) Dr. Vošnjak: Saj le kritikujem. Predsednik: To ni dovoljeno. Dr. Vošnjak dokazuje, da je bila interpelacija skoz in skoz resnična. Tujstvo zpet kaže svojo moč. Kdor čuti in se bori za svoj narod, tega preganjajo ti tudi vsiljenci s sovraštvom, ki se od korzikanske osvete le v tem loči, da narodnjaka na enkrat ne zakoljejo, a ropajo mu jegovo občansko čast in bitje. (Veliki nemir med nemci in klici naj se govorniku od-

tegne beseda.) In po tem se čudite, da se gane isti del naroda, ki ga tujstvo še ni spravilo popolnoma ob svojo zavest. "Tuj čeva peta nas je dosti dolgo teptala. Zbudili so se Slovenci, Slovani". Tudi mi vemo, da nas je 80 milijonov, ki slovanski govorijo, mislijo in čutijo. (Zmir veliki nemir med Nemci). Na mesto nemškujoče kulture, ki je prišla na kant, stopila bo nova slovanska svoboda in človečanstvo! (Smeh med nemci.) Slovanstvo ju bo v veljavo vpeljalo. — Naprej in slovanstvo, to je identično. (Krohot med nemci.) Slovenci se morajo in se bodo zedinili. Federalizem, ki edini še vtegne rešiti Avstrijo bode napravil na tej strani Litave štiri skupine: gališko, česko, nemško s sedežem v Beču, in slovensko s sedežem v Ljubljani. (Ugovori od nemške strani Rehpauer: Kaj še.) Dr. Vošnjak: Da, da!

Ljubljana je naravno središče celega slovenskega naroda. Ločitev Slovencev od Nemcev na Štajarskem ni težka. Pri Spilteldu stoji severni mejnik in slovenski Trst je južni. Kar se tiče deželnega premoženja, Vam radi pustimo vse hiše, zavode, staro in novo zidanje v Gradcu, Vi pa nam pustite Rogasko slatino in Dobrno. (Velik nemir in nasproti klici med Nemci.) — Ko bi tudi prosti narod ne bil povsod za zedinjenje, pa je za nje vsa narodna inteligencija in vsi narodni časniki. In tem gotovo ni za to, svojemu narodu škodovati. Z našo narodno intelligencijo, v našim narodnim časopistom Vam še enkrat kličem v imenu celega naroda: "Ločitev in po tem zedinjenje, zedinjenje vseh Slovencev!"

Gospodarske stvari.

Hrošči kot živež in kot obrtniško blago.

Neki natoroslovec v Berlinu piše o tem sledeče: V naj novejšem času se pripravlja iz hroščev ugodno dišeča in prav okusna juha, ki ima okus juhe iz rakov in je posebno slabim bolenikom koristna. Zvun tega se s hrošči lahko dobro pitajo svinje, kokoši in race in se iz njih dela dober gnoj. Naj več se jih vendar za to porabi, da se iz njih dela dobra vozna maža, kurivo in celo olje za jed, ktero se v vročih ponjavah iz njih prazi; nadalje se dela iz hroščev lepa pričarna barva in zadnjič tudi krvno lugasta sol, ktero posebno rabijo barvari in klučavníčarji.

Sadjereja.

Cepljenje v na pol razklani divjak.

Pripravljanje žlahtne vejice.

Žlahtna vejica se mora prierzati, da je podobna zagozdi in da ima podobo tudi nožnega rezala, ker po tem popolneje izpolni celi razcep. Rezati pa se mora prav pazljivo, da se namreč pri rezanju ne tišči, temoč samo lahko vreže, ker po takem rezu se skorja žlahtne vejice bolje drži, kar je sila potrebno, če hočemo, da se požlahtnjenje gotovo prime.

Pripravljanje divjaka.

Divjak se mora tako odžagati, kakor pri vcepljenju v celi razcep in žagerez ravno tako z ostrim nožem očistiti,

po tem se divjak samo do polovice razkolje. Divjak se tudi lahko pošev odžaga, kar je zato zlo koristne, da sok lože proti vcepljeni vejici teče, in rez lože in lepše zaraste.

Žlahtna vejica se po tem v razcep tako vrine, da se jena zelena skorja s zeleno skorjo divjaka popolnoma zlaže.

Obveza.

Ali se celi razcep naj prej z drevesnim voskom dobro zamaže in po tem z popirnatim ali platnenim trakom dobro omota in zaveže z ličjem ali z drugimi traki; ali pa se razcep naj prej z ličjem dobro omota in zaveže, in še le potem z drevesnim voskom dobro zamaže. Če se kesnej kadar žlahtna vejica začne rasti, opazi, da je obveza premočna, se mora malo popustiti, da se drevesce lože razvija in lepše raste.

Capljenje v skorjo.

Ta način cepljenja je prav važen in zato vreden, da se nanj, ko naj bolj oziramo in sicer iz sledečih vzrokov:

1. Cepljenje na ta način ni tako silno, kaker pri prej popisanih načinih, ker se tukaj deblo ne razkolje.

2. Mora se temu načinu dati prednost ne samo pri drevesih, ki so na onem mestu na katerem je hočemo požlahtiti, že više dva palca debela, temoč.

3. Se na ta način tudi lahko cepijo drevesca, ktera še niso debeljša od peresne cevi.

4. Se celo mlade drevesca na ta način lahko cepijo in sicer taki, ko se iz drevesnice presadijo in cepi se tudi lahko v sobi, ker tukaj celo ni potrebno, da bi drevo za cepljenje že moralno stati vkorenito na svojem določenem mestu, kakor je to potrebno pri drugih načinih cepljenja.

5. Ker je pri tem cepljenju potrebno, da je drevo že celo v soku, se še le cepi meseca maja, t. j. v času v katerem se že na noben drugi način cepiti ne sme, kar je posebno zlo koristno, če je bilo vreme v pomladzi zlo nevgodno in drevo po tem hitro pognalo listje in cvetje, ker

6. na ta način še se lahko cepi, če je že divjak poln listja, če še se le dobijo žlahtne vejice, ktere še niso pogname listja.

Nekaj splošnega o tem.

Slike, na ta način vcepljene naj rajše in naj lepše rastejo, poprek ves koščični sad na ta način vcepljen rad in lepo raste.

Pripravljanje divjaka.

Divjakovo deblo ali veja se mora ravno tako odžagati in žagorez očistiti, kakor pri cepljenju v razcep. Po tem se skorja od žagoreza doli na jeden palec daleko razkolje, tako vendar da se les ne rani. Ko se je to storilo, se skorjini strani zgoraj malo od debla odluščite, da se žlahtna vejica lože vrine.

Pripravljanje žlahtne vejice.

Žlahtna vejica se mora tako priezati, da je podobna zagozdi in da ima zgoraj odstavek. Črna skorja se po tem po celi zagozdi mora prav pazljivo odluščiti, tako da se vendar zelena skorja ne rani ali od lesa neodlušči.

Ni vendar potrebno črne skorje po celi zagozdi odstraniti, zadostuje tudi, če se samo na krajeh malo odlušči.

Žlahtna vejica se mora s prav ostrim nožem tako priezati, da se pri rezanju z nožem ne tišči temoč samo počas vleče, ker po takem rezu se skorja bolj lesa drži, kar je potrebno, če hočemo, da se požlahtnjenje prime.

Vcepljenje žlahtne vejice.

Žlahtna vejica se mora z rezom proti deblu obrnenim prav počas vrinoti in sicer celo do odstavka. Dobro je zato, če se skorja divjakova, ne odlušči preveč od debla, temoč če se to še le zgodi po vrivanju žlahtne vejice, ker po tem sedi ta vejica bolj trdno na divjaku.

Obveza se mora ravno tako napraviti, kakor pri cepljenju v razcep in vejica se mora tudi tako h koleku privzeti, kakor tam.

Če se kesnej pokaže, da je obveza premočna, se mora popustiti. Če je drevo tako zlo soknato, da bi se mislilo, da se žlahtna vejica tako lahko vrine, ne da bi se skorja na divjaku razklala, si napravi iz trtega lesa jednak zagozdo, kakor se navadno napravi na žlahtni vejici, in jo vrini med skorjo in les divjakv, da tako napraviš pot žlahtni vejici, ki se po tem taki naj vrine.

Čim debelejši je divjak, tim več žlahtnih vejic se lahko vcepi, samo, da se kesnej morajo do ene naj lepše vse odrezati.

Če se stara drevesa na več vejah požlahtnijo, se to ne sme zgoditi v jednem letu, temoč požlahtnjenje se mora razdeliti na 2–3 leta. Pri tem se mora vendar paziti na to, da se ne cepi prvo leto samo na edni strani, temoč na vseh straneh, da tako vejice že same posebi činijo lep vrh. To se priporoča zatoraj, ker se večkrat pripeti, da se neko leto požlahtnjenje celo ne prime; če bi tedaj vse prej vcepljene žlahtne vejice samo na jedni strani stale, bi celo drevo grdo podobo dobilo.

Veje, ktere hočemo požlahtniti, se morajo že meseca januarja ali februarja odžagati, ali vendar tako, da še se kesnej lahko mali košček odžaga, ker po tem se dobi bolj soknati les. Odrezanim vejam se morajo pustiti neke vejice tako imenovane vlečene, ktere namreč sok k žlahtnim vejicam vlečejo in nepotrebne soke odtegnejo. Žlahtne vejice brez imenovanih vlečenc rastejo skoraj vsikdar prenaglo in se zato ali lahko posušijo ali pozebejo, ker nemajo zadosta trdga lesa.

Nekaj našim rokodelcem.

Imel sem priložnost skozi dve leti — in še prihodnje leto, ker še ni vse dogotovljeno, ako me mili Bog še dalje turobno živariti pusti — gledati, premišljevati in se prepričati o mnogih pomajnkljivostih in drugih spakah, kpterim se gospodar, ali hoče ali noče, podvreči mora, ki je prisiljen kakošno poslopje staviti. Moje stanovališče ali hiša, tri in pol sešnjev visoka in gospodarsko poslopje sicer ni izmed naj večih navadnih stavb; vendar se tudi ne more majhним stavbam prištevati, ker je okoli 160 tisoč opeke zložene, in obseže zemljišča ali stavbinega prostora nad 110 štirjaških sešnjev. Po takem mi bo že dovoljeno spregovoriti v poduk še manj vajenim gospodarjem o raznih rečeh, ktere gospodarja in rokodelce zadevajo.

Kdor kaj staviti hoče, naj si prijeten prostor za stavbo izbere, če tudi na pečevju, tim bolje: vsem ljudem ne more Bog sam ne vgoditi! Tako poslopje bo vedno suho, kar veliko stroškov vsako leto prihrani, ki bi gospodarja prizadjali, ako bi stavil na manj suhem zemljišču, kder bi večkrat pivnice vode mesto vina polne bile, zidina trpela in ljudem bivanje nezdravo bilo. Dade se kedaj ktero rodovitno zemljišče ohraniti, a pusto, manj vredno pa prav dobro za stavbin prostor odločiti, vzlasti po brežinah, kder se sadovnik ali kaj drugega dobro obnaša in prilega, ter po tem sploh še več haska donaša. Po dolini ostanejo rodovitne njive, lepi travniki, s kpterimi si gospodar lahko dobro živino redi, ki mu z lahkoto tudi po bregu vozi, ako se ji preveč ne naklada in steza ni prestrma. To velja posebno pri takih posestvih, ktera imajo mnogo gozdov, a malo njiv in travnikov. Inače pa se poslopja in stanovališča naj bolj prilegajo, v sredi posestva jih staviti, kder je tako mogoče; s tim se povsod enaka daljava pridobi, kar obdelovanje zemljišča sila pospeši.

Dalje si naj gospodar že prej vsega pripravi, ko začne staviti; kakor: kamenja ali opeke, apna, peska, blanj ali desk, ves les za strehe, okna in dveri, od ključarjev in mizarjev vso robo itd. v bližini naj bo studenec ali vrelčina. Vse te robe ali materijala mora biti veliko več pripravljenega, kakor polirji ali mojstri v začetku svetujejo, kpterim je le za mnogo dela, ne pa redna zgotovila.

Kdor si sam ne ve zračuniti, koliko opeke za stavbo potrebuje, in jo doma delati daje — za vsako tisočino gre en seženj drva — naj si je mnogo več tisočin narediti da; saj jo lahko proda, ako mu ostane; sicer jo draga kupovati mora in še dražje vozače plačevati, ker je imeti mora. Vozačev ni vselej lahko dobiti, vzlasti takrat ne, ko je slaba pot ali vreme, ali imajo lastna poljska opravila. Ravno tako je tudi z drugo robo: latami, deskami, bruni ali bryni itd. posebno pa s peskom in apnom. Te reči pred, ko si misliš, zmanjkuje; ako je ni pri rokah: vse delo obstoji.

Zraven tega naj so žitnice zvrhane, pivnice natlačene, mošnja pa breja ali polna denarja. — Za to je pravo stavbo tako dolgo odlagati, dokler je le mogoče. Kdor nima breje mošnje ali listnice, bo vsigdar v zadrge prišel. Hiša mu malo obresti donaša, še manj pa postrošeno glavnino ali kapital povračuje. Najsrečniji je tisti gospodar, ki ima vso robo, ves materijal za stavbo pripravljen, tudi od klju-

čarjev, mizarjev in tesarjev itd. pa polno listnico banjk še po vrhu; stavba mu jo bo že osušila.

Kar se tiče pogodb, bodisi z zidarjem ali tesarjem itd., poštem ljudjem ni svetovati, ker vsako krat lehko trpi in zgubi — ali gospodar ali rokodelc. To pa veste, poštenega človeka vznemiri. — Zadost, ako gospodar zevze od rokodelca: za kolik denar mu to ali uno naredi. Potem pa se naj na veče plačilo pripravi, ker vsak rokodelc manje pove, da gospodaj ne prestraši. — Inače mu prične delati, in ker vidi odkrito škodo, v sredi stavbe delo popusti! — Sedaj pa si pomagaj. — Morda mi porečeš: pa ga bom toljil! — Dragi moji, kteri budalo pa bo letal od Poncija do Pilata, in še si večo škodo narejal z gubo časa, denarja, trudnih nog in odlaganjem stavbe?! — Trpeti moraš, če si pohlevna, vestna in poštena duša. Naj ti le rokodelc pravično razkaže veče stroške; pa ga plačaj. — Po tem pa z Bogom! Saj sem rekel: stavba, zlasti pa rokodelci ti bodo polno listnico banjk že osušili: Zakaj? Zato: „ker v obče vsi delavci posebno pa rokodelci preveč lažejo“. —

To je tisti vrag, ki navadno ljudi v pesti ima. Ta hudojiva laž pa ne škoduje samo gospodarju, temuč tudi rokodelcem. Gospodarju škoduje na materijalu ali pripravljeni robi za stavbo, vlasti takrat, ako še ni vsa roba na stavbinem mestu zložena. Tatinski zločini pridejo, si izberejo brez vse vesti in strahu pred Bogom reči, ktere jim dopadajo: late, blanje ali deske, dile, rile, apno itd. in hajd domu z njimi misleči: saj še je dosti take robe, če ravno to ali uno odnesem! — Grdoba prismojena ne pomisli, kadar ktero reč za stavbo pripravljeno kraje, sebi le kakih 30 ali 50 krajcarjev prinese, a gospodarju ali vlastniku pa za 5 do 10 gld. in še čez kvara naredi, ki mora po tem na novo, drugo reč kupiti, ali kako drevo posekati brez ozira na čas, stesati, težake in vozače platiti, ter še pri vsem tem slabšo reč, surovi les porabiti, ki mu komaj 5 ali 10 let trpi! — Takih grehov se tudi zidarji in tesarji vdeležvajo, ki vedno obljubujejo zgotoviti početo delo — za gotovi denar — pa ga odlagajo; in tako odurnim, črnim tatom priložnost dajajo, ker robe brž ne porabijo in ne zdelajo.

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

Hajdina pri Ptiju 15. vnočka. Vino in uarnost letosnjega leta bode gotovo v zgodovini še našim vnukom v zlatem spominu, ali kaj koristijo gole besede, ako jih djanja ne spremljajo. Gledajmo toraj, da narodnost in letosnje vino svojim vnukom čisto in neokaljeno ohranimo.

Kjer koder je koji Slov en in mu okolnosti dovolijo, ali celo njegova hiša zahteva, naj ne zamudi z domačo kaplico letosnjega pridelka svojo hišo oskerbeti za več let, ker znajo slaba vinska leta priti, in bo torej letosnje vino zmirom kapital pri hiši. Cena je gotovo nizka! Od 40—60 goldinarjev štartinjak brez posode, se dobi dobro blago.

Jabelk se je letos tudi precej iz slovenskega Štajerja prodalo. Pri Ptiju je bilo na Dravi 44 šajk, pri Mariboru kakih dvanaest, in više gor ravno toliko, tudi pri Ormožu in Središču in pri Radgoni na Muri je bilo kakih deset šajk za jabelka pripravljenih. — Vzemimo to vse skupaj, tako se je letos do 96 šajk dolnoštajarskih jabelk po vodi odpeljalo. — Vsaka ta velja čres sto goldinarjev, in nosi do 55 štartinjakov jabelk; štartinjak se je kupoval od 9 do 12 gld. na deželi.

Se ve, da prekupev in manštarjev ni menkalo! — Sadje je šlo po vodi v Slavonijo, Srbsko in spodnjo Ogersko.

Dobiček sicer ni velik pri nas ostal, vendor kakor reč kaže, sta bili komunikacija in sadjoterje za letos dovolj živahnii.

Sila potrebno zato res bi bilo, če bi se učenje sadjoreje že v kratkem v naše narodne šole upeljalo, kar ni zlo težka stvar. —

Od Savine. Slovenski tabori našim nasprotnikom še vedno v želodeu leže. Pravi izobraženi Nemci sicer ne razdevajo svojo sovraštvo do slovenskih tirjatev, veliko jih je, kteri celo pripoznavajo naše pravične namene. Toliko bolj pa tisti meštarji nemške kulture, kteri so enkrat kot ne-

omikani Slovenci se k spavanju vlegli, drugo jutro pa kot izobraženi Nemci se zdramili, si prizadevajo zdaj modrost svoje puhle glave med našimi kmeti razširiti. Ti modri-njaki trobijo vsi iz enega roga, mahoma se previdi, da imajo v Celju svojega kapelmajstra, kteri jih trobiti uči. Od vseh krajev slišimo njihovo lažnivo godbo, ali vendar še nismo slišali, da bi se bil kaki medved vlovil, ki bi htel po tej muziki plesati. Nedavno je neki mesar Celjski našim kmetom razlagal, da beseda tabor, ako se od zadaj bere, se glasi Robat to je tlaka, in da tisti kteri slovenske tabore osnujejo druga ne nameravajo, kakor sopet tlako vpeljati. Prav pametno mu je rodoljubni kmet, kteri tudi Slovenskega gospodarja bere, zavrnol: da tlako so nekdaj, dokler še Slovenci vrednost svoje narodnosti poznali niso, le Nemci med nami vpeljali, zdaj pa ko je tlaka za zmirom odpravljena, bi Nemci in pa naši odpadniki se še vedno radi od naše revnosti in nevednosti bogatili, zato tudi tako črtijo slovenske knjige in časnike, koji podučujejo Slovenec. Treba je tedaj, da se vsi Slovenci zedinimo in skupno svoje pravice branimo, drugač bi se res moglo zgoditi, da nas naši brezrčni in brezrestni odpadniki še na tlako spravijo. Mi Slovenci imamo rodovitno zemljo in milo obnobje, lepo domovino, ona nas bode zmirom zvesto redila, nam ni tedaj treba po svetu fig in rožič prodovat hoditi, in se zavolj tega nemškega učiti, mi najdemo doma dela in kruha dovolj. Kdor pa ptui med nami hoče biti in živeti, ta naj se po našem obrača. Mi Slovenci še nikdar nikoga nismo naprosili, da je iz ptujih dežel se med nas podal, kadar pa mi med Nemce ali pa Italijane gremo, nam še pa tudi nikdar ni šlo toliko čez pamet, da bi hteli drugim svojo narodnost posiliti.

Politični ogled.

17. t. m. se je začel spet državni zbor na Dunaju, zbral se je vendor tako malo poslancev, da se je komaj sklepati moglo. Tirolcev, Poljakov in Slovencev je bilo malo nasočih. Naj prej je bila obljava novih poslancev. Na to se je bralo več dopisov ministerstva notrajnih zadev, s katerimi se je oznanilo, da je nekoliko sklenenih postav cesar potrdil, Grof Taaffe začasni predsednik ministerstva predloži, da bi se izvanredne naredbe v Česki potrdile. Predlogu je pridal obširno nagibe, kteri so vladu do tega silili in tudi dokaže, da se je vse to godilo v postavih mejah decemberske ustave. G. minister izreče željo, da bi le spet, ko naj hitrej, mogoče bilo te naredbe odstraniti. Herbst predloži osnovno postave o imenovanih naredbah in dalje osnovno postave, kako bi se skusilo pobogati zakonske, ki se hočejo ločiti in naznanja, da je tiskovno postavo cesar potrdil. M. Plener predloži dopolnilna doličila zastran kupičske pogodbe z Anglijo.

Zdaj so tudi uradniki ministerstva zunajnih zadev morali prisesti na novo ustavo.

Državni kancler Beust je zunajnim diplomatičnim agentom poslal okrožno pismo, ki opravičuje oklic izjemnih naredb v Česki.

Iz Česke čujemo res prav čudne stvari, posebno kar se tiče svobode naj novejše dobe. Na prazen glas, da so se v Kolinu neka okna pobila, je c. k. vodja namestništva Koler hitro odposlal vojake tam. V soboto je poslednji objavil nov razglas, v katerem prepoveduje vse shode in tabore, prepoveduje zbranje na cerkvenem žegnanju v Mihlovem, in žuga, da bodo po vsej ostrosti kaznovani, ki bodo proti temu razglasu delali. Okrajnim zastopništvom je dalje zaukazano, naj povedo občinskim županom, da se bodo v posameznih soseskah vojaške eksekucije razpostavile, ako ne bodo odvračale vsak nepokoj. Gimnazialni učenci ne smejo nikih znamenj nositi.

Novega časopisa „Zvon“ je bila prva številka konfiscirana.

Iz Prague so došli glasi, da bode knjez Adolf Auersberg cesarski namestnik v Česki, dozdaj je vendor tako dolgo vzel odpust, dokler bo trajal vezdajni izjemni stan.

Do tečas pa še se more mnogo premeniti! — Bivši minister grof Mensdorff bo mesto knjeza Montenuovo poveljnik v Česki; grof Sigmund Thun pa bo viši deželní maršal. —

Naredbe, da se na Českem policija pomnoži, še se zmirom delajo; tako je došlo 34 žandorov iz Berna v Prag,

iz Dunaja, Gradca in Ljubljane pa so došli policijski uradniki. —

V praškem mestnem zboru je bilo 13. t. m. naznanjeno, da se je mestna policija dala v vladine roke.

Pravi se, da bo znani Josip Žuvič minister za Hrvasko, ako se namreč pogodba med Hrvati in Madžari v Peštu popolnoma dokonča.

Ker pogodba med Hrvati in Madžari nema prej veljave kot zakon, dokler se ne reši vprašanje, kam dojde Reka, so poklicani v Pešt Žuvič, Šuhaj in grof Pejačevič, da še se enkrat posvetujejo z madžarskim odborom. Tudi v Reko se je telegrafiralo, naj pošlje svojega poverjenika.

17. t. m. se je začelo posvetovanje onega odseka deželnega zborna v Peštu, ki ima izdelati načrt postave, o ravno-pravnosti nemadžarskih narodov na Ogerskem. Predsedoval je Somssih, nasoč je bil Andrássy in Eötvös. Misli se, da bodo seje prav viharne. Slovanje in Romanje bočejo stopiti iz odbora, ako se ne vzeme za podlago posvetovanju predlog g. Horvata.

V Florenci se na cestine vogle zmirom pribijajo puntarski pozivi, ki vabijo ljudstvo, naj bi zgrabili za orozje, oklicali republiko, pobili duhovstvo, kapitaliste itd., policija ima zato polne roke opravila. Kamo še bo to vse peljalo, če se na ta način vzbujajo naj niže strasti?

Iz Pariza se piše, da hoče Napoleon svojo armado znižati in da zdaj ima samo 354.000 obroženih vojakov. Tudi pred avstrijsko-prusko vojsko se je celo ednakrato trdilo glede na vojaščino teh držav in vendar je bila krvava vojska. —

Iz Španjolske pa se piše, da se je škof iz Taragone vzdignol soper zmagovalno revolucijo za Burbona Karla VII. in da ima više 2000 obroženih mož. — Ministerstvo je določilo, da se morajo vsi jezuitovski samostani v treh dnevnih zapreti — Jihovo premoženje bode narodno premoženje. — General Prim preklicuje vest, da bi bil prijet denarno pomoč iz Prusije in pravi, da se je Španija iz lastne moči in s krvjo svojih otrok osvobodila. Vezdajna španjolska vlada je dobila v angleških bankah 700 miljonov realov na posodo. Kdo pa bo nastopil vladu na Španjolskem, še ničesa ni gotovega. Ena precej mogočna in delavna stranka je za republiko. Prim je za angleškega princa Alfreda. Serano pa za unijo (zvezo). Provizorična vlada pa misli pred sklepom deželnih zastopnikov (kortezov) povdarjati potrebo monarhije in vladu ponujati portugalskemu kralju.

Novičar.

"Graz. Volksblatt" piše, da se je 3. t. m. v Gradeu ustavilo politično konservativno društvo in da je bil baron Buol enoglasno oklican za predsednika, v osnovnem odboru pa so bili voljeni gg. J. Karlon, prof. dr. Maassen, Landerl in Pogačnik. Glavni namen temu društvu je, braniti cerkvene pravice, krečati avstrijski patriotizem in ljubezen do domovine.

V Ogerski je letos toliko vina prirastlo, da skoraj niso mogli dobiti zadosta sodov in da se je ponujalo vedro vina za vedro soda.

Olmuškemu nadškofu se je naložilo prvič 2000 gld., drugič 5000 gld. globe, ker noče izročiti zakonsko-pravdnih pisem.

Vrednik "Narodnih novin" g. Kout je skoraj vsak dan obsojen na jeden mesec težke ječe in da plača 1000 gld. globe, 16. t. m. so ga celo obsodili na 8 mesecev težke ječe in da zgubi 1000 gld. kavcije.

"Primorec" piše, da Tržaški magistrat, ki je tudi za okolico postavljen, nema ni enega uradnika, ki bi dobro zнал slovenski.

Francosko ministerstvo vojaštva je že mnogo nakupilo in še dalje kupuje v Avstriji uznja, konj in volov. Znamenje da bo mir ali kaj?

Občina Arlica-Janževvrh in s. Anton na Pohorju ste še te dni poslali prošnji do vis. dežel. zborna (do dežel. zborna), da bi se naj upeljal slovenski jezik v šole in urade in se naj Slovenci zedinili pod jedno narodno slovensko upravo.

Ceskim vrednikom časnikov se je zapovedalo, da morajo zapovedane liste dve uri prej k uradom poslati, ko se izdavajo časniki.

Znani prerok vremena v Pragu Zajček prorokuje za letos sušno jesen in toplo zimo.

Cislajtanija ima zdaj tri generale na poglavarskih sedežih: v Pragi, v Trstu in v Dalmaciji.

17. t. m. se je na Dunaju slovesno odprla vrtnarska šola, ktero je osnovalo tamošno vrtnarsko društvo, nasoč je bil tudi minister kmetijstva g. Potocky. Dozdej je prijet 30 učencev, podučuje pa jih šest profesorjev in trije vrtnarji.

Češki plemenitaši so imeli pri grofu Kavnicu posvetovanje.

Na Českem se bodo tista okrajna zastopništva, ki so iste prvosednike spet volili, kteri niso bili potrjeni od cesarja, razpustila in bo uradoval ces. komesar.

Vodnik c. k. namestništva v Pragi je zapovedal da časnika "Narodni Novini" in Posel z Prahy ne smeta več izhajati.

Naj novejše vesti iz Španjolski pravijo, da hočejo napraviti federativno republiko.

5 gld. globe za vsakega ministra. Ogersko ministerstvo je v svoji zadnji seji sklenilo, da mora prihodnjič vsaki minister 5 gld. globe plačati, ki ne dojde ob določenem času k seji.

Slovensko slovstvo.

Nauk v telovadbi.

Prvi del te knjige, kterege je že izdelal "Južni Sokol", začel se je prodavati. Prevzelo je to kujigo novo Sokolsko društvo in misli nadaljevati delo, ko bi se naj hitrej dosti razprodalo omenjenega prvega zvezka. Ta obsegata: Kratek vvod, "Proste vaje", in "posebne vaje". Nektere iz med prostih vaj so popisane v deseterih vrstih (A—J). Gradič je naj prej sestavil izvirjen prvosokol g. Viktor Koločeto in sicer nemški; poslovenil pa je jo g. Franjo Levstik. Če ravno je prestavljenje bilo zlo težavno, ker še celo ni bilo slovenske terminologije o tem, je naloga vendar izvrstno rešena in v resnici se sme ponašati s tem delom slovensko slovstvo. Gotovo bo tudi dobro došla vsem prijateljem telovadja. Knjižica se priporoča za praktično rabo že zarad tega, ker ima pridjanih 50 prav ličnih podob v kamotisku. Vnanja oblika je prav lepa, cena po vsem tem gotovo prav nizka. En iztis velja 40 kr. Dobiva se v Ljubljani pri Ed. Hohnu, bukvarju na starem trgu in pri čitalnišnjem strežaju Tomažiču. Rojaki sezite po tej knjigi!

Tržna cena pretekli teden.

	V Varazdinu	V Varaždinu	V Mariboru	V Celju	V Ptuju
fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.
Pšenice vagan (drevenk)	4 —	4 45	4 80	4 30	
Rži	3 —	3 —	3 50	3 30	
Ječmena "	2 80	—	3 20	—	
Ovsu	1 50	1 90	1 60	—	
Turšice (kuruze) vagan	2 10	3 20	2 70	2 90	
Ajde	3 20	—	3 20	—	
Prosa	3 —	2 80	3 80	2 80	
Krompirja	1 20	— 90	1 20	— 80	
Govedine funt	— 18	— 26	— 24	— 25	
Teletine	— 22	— 28	— 26	— 26	
Svinjetine črstve funt	— 28	— 28	— 26	— 26	
Dry "36" trdih seženj (Klafter)	10 —	9 —	8 50	10 —	
" 18"	—	5 50	—	—	
" 36" mehkih "	6 —	6 —	6 —	7 50	
" 18"	—	3 60	—	—	
Oglenja iz "trdega" lesa vagan	— 80	— 60	— 45	— 90	
" mehkega "	— 60	— 50	— 30	— 70	
Sena cent	1 20	1 20	— 80	1 —	
Slame cent v šopah	1 —	1 10	— 70	— 90	
" za steljo	— 80	— 80	— 60	— 70	
Slanine (špeha) cent	42 —	40 —	45 —	40 —	
Jajec, pet za	— 10	— 10	— 10	— 10	

Cesarski zlat velja 5 fl. 49 kr. a. v.

Ažijo srebra 113.35.

Narodno drž. posojilo 62.40.

Loterijne srečke.

V Trstu 14. oktobra 1868: 7 59 41 83 42

Prihodnje srečkanje je 28. oktobra 1868.